

Η φορολογία ως μέσο οικονομικής σταθερότητας και ανάπτυξης για τις επιχειρήσεις

Τα τελευταία δύο έτη, εφαρμόστηκαν σημαντικές τροποποιήσεις στο κυπριακό φορολογικό δίκαιο και τη διεθνή φορολογική σκηνή. Παρόλο που οι τροποποιήσεις διατηρούν αναλλοίωτες τις βασικές αρχές του κυπριακού φορολογικού πλαισίου, η κυβέρνηση εισήγαγε πληθώρα φορολογικών μέτρων που αποσκοπούν στην επίτευξη οικονομικής σταθερότητας και ανάπτυξης για τις επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, οι φορολογικές τροποποιήσεις περιλαμβάνουν πρόνοιες που επιδιώκουν τη μείωση του επιπέδου χρέους των κυπριακών εταιρειών, την ενίσχυση της αγοράς ακινήτων, την προσέλκυση προσώπων στην Κύπρο για διαμονή, εργασία και επενδύσεις, καθώς και τον εκσυγχρονισμό του φορολογικού πλαισίου του τομέα της ενέργειας.

Στις 26 Μαΐου 2017, ο Υπουργός Οικονομικών εξέδωσε Διάταγμα (αντικαθιστώντας το Διάταγμα της 30ης Δεκεμβρίου 2016), το οποίο επέβαλε την υποβολή εκθέσεων ανά χώρα (country-by-country / CbC), σύμφωνα με τη σχετική τροποποίηση της Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας, γνωστή και ως DAC4. Το Διάταγμα επέβαλε επίσης τις απαιτήσεις υποβολής αναφοράς ανά χώρα βάσει της Δράσης 13 του Σχεδίου Δράσης για τη Διάβρωση της Βάσης και τη Μεταφορά των Κερδών (BEPS) της ομάδας G20/του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Αξίζει να αναφερθεί ότι την 1η Νοεμβρίου 2016, η Κύπρος υπέγραψε την Πολυμερή Συμφωνία Αρμοδιών Αρχών για την Ανταλλαγή των Εκθέσεων ανά χώρα.

Στις 7 Ιουνίου 2017, η Κύπρος προσχώρησε στην Πολυμερή Σύμβαση για την εφαρμογή μέτρων συσχετιζόμενων με τις φορολογικές συνθήκες για την πρόληψη της διάβρωσης της βάσης και της μεταφοράς κερδών (γνωστή και ως MLI), η κύρωση της οποίας αυτή τη στιγμή εκκρεμεί.

Η Κύπρος έχει, επίσης, θεσπίσει το νόμο που θέτει σε εφαρμογή την Οδηγία του Συμβουλίου 2015/2376, η οποία τροποποιεί την Οδηγία 2011/16/ΕΕ, σε σχέση με την υποχρεωτική αυτόματη ανταλλαγή διασυννομιών φορολογικών αποφάσεων εντός της ΕΕ από την 1η Ιανουαρίου 2017, γνωστή και ως DAC3.

Στις 14 Νοεμβρίου 2017, οι κυπριακές Φορολογικές Αρχές έθεσαν σε δημόσια διαβούλευση την προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας της Κύπρου στις δύο Οδηγίες της ΕΕ κατά της φοροαποφυγής, γεγονός που αποτέλεσε το πρώτο βήμα για την εφαρμογή των Οδηγιών κατά της Φοροαποφυγής (ATAD I & II ή, συλλογικά, ATADs). Το έγγραφο της διαβούλευσης καθορίζει ημερομηνίες εφαρμογής για τις προτάσεις που δεν προηγούνται των απαιτούμενων από τις ATADs. Οι ημερομηνίες αυτές είναι:

- Κανόνας περιορισμού των τόκων, κανόνας περί ελεγχόμενων αλλοδαπών εταιρειών, γενικός κανόνας απαγόρευσης καταχρήσεων – 1η Ιανουαρίου 2019
- Πρόνοιες για τη φορολόγηση κατά την έξοδο – 1η Ιανουαρίου 2020
- Κανόνες για τις ασυμφωνίες στη μεταχείριση υβριδικών μέσων – 1η Ιανουαρίου 2020 (εξαιρέση: ορισμένες πρόνοιες σχετικά με ασυμφωνίες στη μεταχείριση αντίστροφων υβριδικών οντοτήτων – 1η Ιανουαρίου 2022)

Αναμένεται ότι οι τελικές νομοθετικές προτάσεις και η ψήφιση από τη Βουλή θα λάβουν χώρα το πρώτο εξάμηνο του 2018.

Τα τελευταία δύο περίπου έτη, η Κύπρος υπήρξε, επίσης, πολύ δραστήρια στις διεθνείς φορολογικές σχέσεις, υπογράφοντας εννέα νέες ή τροποποιημένες συμβάσεις διπλής φορολόγησης.

Όλα το πιο πάνω, σαφώς καθιστούν την Κύπρο πολύ πιο ανταγωνιστική. Ωστόσο, με το διεθνές φορολογικό τοπίο να μεταβάλλεται συνεχώς, η Κύπρος οφείλει να συνεχίσει την προσπάθειά της για περαιτέρω φορολογικές μεταρρυθμίσεις.

Οι βασικότερες τροποποιήσεις στη φορολογική νομοθεσία την περίοδο 2015-2017:

Φορολόγηση εταιρειών

Λογιζόμενη έκπτωση τόκων σε νέα κεφάλαια

Με στόχο την παρότρυνση των εταιρειών να εξασφαλίζουν νέες χρηματοδοτήσεις μέσω ιδίων κεφαλαίων αντί χρέους (ή ακόμη να αντικαθιστούν υφιστάμενα χρέη), από την 1η Ιανουαρίου 2015, εφαρμόστηκε ετήσια Έκπτωση Λογιζόμενων Τόκων (ΕΛΤ) σε ίδια κεφάλαια εταιρειών. Η ΕΛΤ υπολογίζεται ετησίως, πολλαπλασιάζοντας τα επιλέξιμα ίδια κεφάλαια με το εφαρμόσιμο επιτόκιο. Το αποτέλεσμα εκπίπτει από το φόρο με παρόμοιο τρόπο όπως τους πραγματικούς τόκους που προκύπτουν από χρηματοδοτήσεις με δανειακά κεφάλαια (με όριο μέγιστης μείωσης το 80% των κερδών που χρηματοδοτήθηκαν από τα επιλέξιμα ίδια κεφάλαια). Το επιτόκιο που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό είναι, ως ελάχιστο, το επιτόκιο του δεκαετούς ομολόγου της Κυπριακής Δημοκρατίας συν 3% πριμ. Ενδέχεται να ισχύει υψηλότερο επιτόκιο ανάλογα με τις περιστάσεις.

Φορολογική ουδετερότητα στις συναλλαγματικές διαφορές

Η διαχείριση και η πρόβλεψη των συναλλαγματικών διαφορών μπορούν να αποτελέσουν πρόκληση για τις επιχειρήσεις. Αυτό οδηγεί σε απρόβλεπτες φορολογικές υποχρεώσεις σε περιπτώσεις που τα συναλλαγματικά κέρδη υπόκεινται σε φορολογία. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, από την 1η Ιανουαρίου 2015 οι συναλλαγματικές διαφορές απαλλάχθηκαν του φόρου, με μοναδική εξαίρεση τις συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από πραγματική εμπορία σε ξένο νόμισμα και τα σχετικά παράγωγα.

Φορολογικό καθεστώς πνευματικής ιδιοκτησίας

Για να ενισχυθεί η θέση της Κύπρου ως δικαιοδοσία για τη διαχείριση της έρευνας και ανάπτυξης και της πνευματικής ιδιοκτησίας, το φορολογικό καθεστώς της Κύπρου για την πνευματική ιδιοκτησία εναρμονίστηκε πλήρως με τη Δράση 5 του Σχεδίου Δράσης για τη Διάβρωση της Βάσης και τη Μεταφορά των Κερδών (BEPS) του ΟΟΣΑ σχετικά με την (τροποποιημένη) προσέγγιση βάσει αιτιώδους συνδέσμου (modified nexus approach). Το νέο κυπριακό πλαίσιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (IP box) ισχύει από την 1η Ιουλίου 2016 και εξακολουθεί να προνοεί 80% μείωση στα επιλέξιμα κέρδη από επιλέξιμη πνευματική ιδιοκτησία. Εντούτοις, με βάση το νέο IP box, θεωρείται επιλέξιμη μια πιο περιορισμένη σειρά περιουσιακών στοιχείων πνευματικής ιδιοκτησίας σε σύγκριση με το παλαιότερο IP box της Κύπρου. Το επιλέξιμο μέρος του εισοδήματος αντικατοπτρίζει τις δαπάνες στην Έρευνα και Ανάπτυξη που επωμίστηκε ο ίδιος ο κάτοχος της πνευματικής ιδιοκτησίας (ή που ανέθεσε σε μη συνδεδεμένα πρόσωπα) σε σύγκριση με τις συνολικές δαπάνες στην Έρευνα και Ανάπτυξη που απαιτούνται για την ανάπτυξη του περιουσιακού στοιχείου. Ταυτόχρονα, με σκοπό την παροχή σταθερότητας στους φορολογουμένους, οι μεταβατικοί κανόνες για το κλείσιμο του παλαιού IP box της Κύπρου θα εξακολουθήσουν να ισχύουν έως τις 30 Ιουνίου 2021 δυνάμει των διατάξεων περί κεκτημένων δικαιωμάτων.

Φορολογική απόσβεση των άυλων στοιχείων επιχειρηματικής χρήσης

Σε συνέχεια των τροποποιήσεων που εφαρμόστηκαν στο φορολογικό καθεστώς περί πνευματικής ιδιοκτησίας της Κύπρου, υιοθετήθηκε μια νέα γενική διάταξη για τη φορολογική απόσβεση κάθε είδους άυλων στοιχείων επιχειρηματικής χρήσης, εξαιρουμένης της υπεραξίας και της πνευματικής ιδιοκτησίας που εμπίπτει στους μεταβατικούς κανόνες του παλαιού IP box και που συνεχίζει τη φορολογική απόσβεση του πλαισίου εκείνου. Από την 1η Ιουλίου 2016, η φορολογική απόσβεση υπολογίζεται με βάση τη διάρκεια ζωής των άυλων στοιχείων επιχειρηματικής χρήσης σύμφωνα με τις αποδεκτές λογιστικές αρχές, με μέγιστη περίοδο τα 20 έτη.

Αλλοδαπές μόνιμες εγκαταστάσεις

Από την 1η Ιουλίου 2016, οι φορολογούμενοι μπορούν να επιλέγουν να φορολογούν τα κέρδη από Αλλοδαπές Μόνιμες Εγκαταστάσεις (ΑΜΕ), με μείωση φόρου για φόρους εξωτερικού που υποβάλλονται σε σχέση με τα κέρδη από αλλοδαπές μόνιμες εγκαταστάσεις. Ως μέθοδος απαλλαγής θα παραμείνει η προκαθορισμένη θέση εξαίρεσης της κάθε ΑΜΕ μέχρι έμπρακτης επιλογής από τον ίδιο τον φορολογούμενο.

Φορολογία φυσικών προσώπων

Διαμένοντες χωρίς κατοικία

Από τις 16 Ιουλίου 2015, μη Κύπριοι που διαμένουν στην Κύπρο δεν υπόκεινται σε φορολογία στην Κύπρο σε σχέση με το εισόδημά τους από μερίσματα και τόκους. Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από το αν το εισόδημα από μερίδιο/τόκο προέρχεται από τοπική ή αλλοδαπή πηγή. Στην ουσία, η τροποποίηση αυτή σημαίνει ότι τέτοια άτομα που εγκαθίστανται στην Κύπρο μπορούν να λαμβάνουν τα μερίσματα και τους τόκους τους αφορολόγητα για μέχρι 17 χρόνια, ανάλογα από την προσωπική τους κατάσταση.

Απαλλαγές επί μισθών

Άτομα που δεν διέμεναν στην Κύπρο πριν αρχίσουν να εργάζονται στην Κύπρο και των οποίων οι ετήσιες αποδοχές υπερβαίνουν τα 100.000 ευρώ μπορούν να λαμβάνουν απαλλαγή της τάξης του 50% από το φόρο εισοδήματος για δέκα έτη. Ως εκ τούτου, ο συντελεστής φόρου εισοδήματος για το εν λόγω εισόδημα θα κυμαίνεται από περίπου 8% έως και κάτω από 17,5%, ανάλογα με την προσωπική κατάσταση.

Επενδύσεις σε εγκεκριμένες καινοτόμες επιχειρήσεις

Από την 1η Ιανουαρίου 2017, τα ποσά που επενδύονται κάθε έτος (είτε άμεσα είτε, σε ορισμένες περιπτώσεις, έμμεσα) σε εγκεκριμένες καινοτόμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να είναι εκπιπτόμενα για σκοπούς φορολόγησης

εισοδήματος φυσικών προσώπων. Η απαλλαγή περιορίζεται στο 50% του φορολογητέου εισοδήματος, που υπολογίζεται πριν το αίτημα για την απαλλαγή αυτή (με μέγιστη απαλλαγή το ποσό των 150.000 ευρώ ανά έτος). Οποιαδήποτε απαλλαγή δεν έχει χρησιμοποιηθεί μπορεί να μεταφερθεί και να ζητηθεί κατά τα επόμενα πέντε έτη, τηρουμένων των προαναφερθέντων όρων.

Έλεγχος συνήθους κατοικίας

Από την 1η Ιανουαρίου 2017, ένα φυσικό πρόσωπο μπορεί να θεωρείται επίσης φορολογικός κάτοικος Κύπρου εάν ικανοποιεί τον «κανόνα των 60 ημερών» για το κάθε φορολογικό έτος. Ο «κανόνας των 60 ημερών» ισχύει στην περίπτωση φυσικών προσώπων τα οποία κατά το εν λόγω φορολογικό έτος:

1. δεν διαμένουν σε οποιοδήποτε άλλο κράτος για περίοδο που να ξεπερνά τις 183 ημέρες συνολικά, και
2. δεν θεωρούνται ότι έχουν τη φορολογική τους κατοικία σε οποιοδήποτε άλλο κράτος, και
3. διαμένουν στην Κύπρο για τουλάχιστον 60 ημέρες, και
4. διατηρούν άλλους καθορισμένους δεσμούς με την Κύπρο. Για να ικανοποιηθεί η προϋπόθεση αυτή, το φυσικό πρόσωπο θα πρέπει να δραστηριοποιείται στην Κύπρο και/ή να κατέχει αξίωμα (διευθυντικό) σε εταιρεία με φορολογική έδρα την Κύπρο σε οποιονδήποτε χρόνο εντός του φορολογικού έτους, δεδομένου ότι δεν παύει να κατέχει το αξίωμα αυτό κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους. Περαιτέρω, το φυσικό πρόσωπο πρέπει να διατηρεί κατά το φορολογικό έτος μόνιμη κατοικία στην Κύπρο η οποία είτε του ανήκει είτε την ενοικιάζει.

Για έτη πριν το 2017, ισχύει μόνο ο «κανόνας των 183 ημερών» για; τον καθορισμό της Κύπρου ως τη φορολογική κατοικία ενός ατόμου.

Επικοινωνία:

Στέλιος Βιολάρης
Συνέταρος
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Φορολογίας
stelios.violaris@cy.pwc.com
Τηλ: +357-22 555 000, Φαξ: +357-22 555 001